

KUULEEKO SATA- VUOTIAS?

Luovan alan tekijöiden toiveet Suomelle

TAUSTAA

Kannanotto perustuu Kapioston Luova100-hankkeessa kerättyihin luovan alan toimijoiden toiveisiin Suomelle, miten luovat alat voisivat toimia seuraavatkin 100 vuotta Suomen kielen ja kulttuurin tukipilareina sekä mahdollisesti talouden ja työllisyyden moottorina. Toiveita esitti runsas joukko luovalla alalla toimivia henkilöitä.

Kirjasessa on esitetty aihealueittain osa esitetyistä toiveista.

KANNANOTTO

Luovan työn tekijät esittävät

Kouluissa luodaan pohja luovuudelle ja kiinnostukselle kulttuuria kohtaan. **Opetussuunnitelmaan on lisättävä esiintymistaito sekä keksiminen.**

Luovan alan taloudellisella tukijärjestämällä on suuri vaikutus alaan. Rahoituksen tulee olla pitkäjänteistä ja selkeää, mikä lisää mahdollisuutta työllistää ja kehittää toimintaa. **Kansainvälisille markkinoille suunnatut tuotannot vaativat enemmän resursseja, mikä pitää ottaa huomioon tukijärjestelmässä.**

Erilaiset veroratkaisut vaikuttavat alan elinvoimaisuuteen sekä jopa rahoituksen järjestämiseen. **Veroratkaisu on tuettava voittojen käyttämistä toiminnan kehittämiseen sekä yksityisen rahoituksen keräämistä luovan alan hankkeisiin.**

Tekijänoikeudet ovat luovan työn ytimessä. **Tekijänoikeuksista ja tekijänoikeusjärjestelmästä on huolehdittava, jotta tekijät voivat päättää teostensa hyödyntämisestä ja saavat siitä korvauksen.**

Luovaa työtä tehdään yhä monimuotoisemmin erilaisissa työsuhteissa esimerkiksi freenä tai työntekijänä tai sekä että. Ansiot muodostuvat pienistä puroista. **Järjestelmää on muutettava siten, että henkilöä ei järjestelmän valossa kohdella joko yrittäjänä tai palkansaaajana, vaan henkilönä joka tekee työtä eri muodoissaan ja saa niistä ansionsa.**

Luovan työn tekijät haluavat keskittyä luovan työn tekemiseen. **Tulee luoda verkosto, joka kokoaa luovia ammattilaisia ja mm. markkinoinnin osaajia yhteen.**

Luovien alojen ammattimaisuus rakentaa kansallista identiteettiä ja kulttuuria. **Ammattimaisuus taataan korkeatasoisella koulutuksella, josta on pidettävä kiinni.**

Luovuus opetuksessa

Kiinnostus luoviin aloihin luodaan jo koulussa.
Siksi koulujen opetussuunnitelmaan täytyisi lisätä esiintymistä,
keksimistä ja ylipäätään mahdollisuuksia toteuttaa itseään.

Toivon, että koulujen opetusohjelmaan jo ala-asteelta lisätään esim. esiintymistaito kaikessa muodossaan, puheen pitäminen, asioiden esittely ym. erilaisten näyttämöllisten harjoitusten muodossa. Kun kosketuspinta on tuttua niin kiinnostus kasvaa. Kaikkien ei tarvitse aikuisina olla lavalla, mutta kiinnostus kulttuuria kohtaan syntyy tekemällä. Ja mitä aikaisemmin niin sen parempi.”

Jukka Pohjolainen
tuotantopäällikkö, Helsinki

Koen tosi tärkeänä sen, että lapsilla ja nuorilla olisi kosketus eri kulttuurialoihin jo pienestä pitäen ja se, että taideaineille ja kuvalliselle ilmaisulle löytyisi väyliä ja mahdollisuuksia niin kouluissa kuin lasten ja nuorten vapaa-ajallakin.”

Elina Warsta
graafinen suunnittelija, kuvittaja, Kokkola

Suomalaiset ovat keksijäkansaa. Toivon, että näin on jatkossakin. Ehdotan, että keksimisestä tehdään yksi oppiaine kaikilla kouluasteilla.”

Jouni Hynynen
tietokirjailija, Jyväskylä

Muuttuva työ

Luovan työn tekeminen on murroksessa. Yhä useampi tekee montaa työtä ja uudella tavalla, mikä pitäisi ottaa huomioon työelämän rakenteissa.

”Loikkiminen palkkatyön ja itsensä työllistämisen/yrittäjyyden välillä pitäisi tehdä helpommaksi. Verotuksen tulisi tukea ja kannustaa tekijänoikeusaloilla itseään ja muita työllistäviä, ihan niin kuin muitakin yrittäjiä. Sosiaaliturvan suhteen useimmat taide- ja kulttuurialalla työskentelevät ovat lähes lainsuojattomia, ehkäpä järkevä perustulomalli ratkaisisi tämänkin epäkohdan.”

Kaija Kärkinen
sanoittaja, laulaja, näyttelijä, Kirkkonummi

”Niin minä toivon, että se viesti ja tahtotila olisi se, että meitä halutaan tukea ja meidän työ koettaisiin arvokkaaksi ja, että yhteiskunnasta tulisi vähän joustavampi ja vähemmän byrokraattinen, jotta mahdollistetaan se, että on erilaisia tapoja tehdä työtä ja elää tätä elämää.”

Jenni Pääskysaari
tietokirjailija, toimittaja, juontaja, Vantaa

”Olisi kovin mukavaa, jos lainsäädännön puitteissa luovan työn tekijä voisi olla jotakin muutakin kuin puhtaasti palkkatyössä tai itsenäinen yrittäjä. Olisi olemassa joitakin joustavia välimuotoja. Esimerkiksi jos henkilö, joka ei ole päätoiminen taiteilija, kääntäjä tai kuvittaja, myy työtään, tarkoittaa se automaattisesti sitä, että hänet luokitellaan yrittäjäksi ja hän menettää päätyön, eikä saa mistään korvausta. Se on tehty kauhean hankalaksi. Ihmiset eivät uskalla heittäytyä täyspäiväisiksi taiteellisten alojen työntekijöiksi.”

Satu Hlinovsky
kääntäjä, Helsinki

Kulttuurin tukijärjestelmä

Toimiva tukijärjestelmä mahdollistaa uudet avaukset.

Rahoituksen pitkäjänteisyys auttaa toiminnan kehittämisessä ja työllistämisessä.

Tukimuodoilla ja tuen suuntaamisella on suuri vaikutus toimintaan, esimerkiksi kansainvälistymiseen.

”

Toivoisin, että varataan tiettyjä tukia myös vähän erikoisemmille, rohkeammille teoksille ja nähdään, miten ne kehittyvät ja johtavatko ne johonkin uuteen. Tukijärjestelmään tulisi keksiä jotain, joka on mukautuvampi siinä prosessissa. Luova ala ei ole matematiikkaa, että aina päädytään johonkin oikeaan tulokseen. Se on semmoista etsimistä.”

Hamy Ramezan

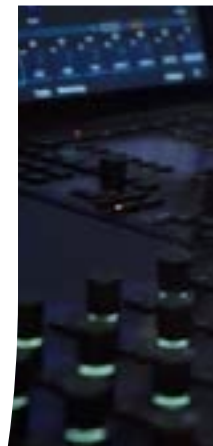
elokuvaohjaaja, käsikirjoittaja, Helsinki

”

On äärimmäisen tärkeitä, että kulttuurin tuki on monipuolista ja monimuotoista. Koska käytännössä, kun tehdään taidetta, liikutaan marginaaleissa, jotka johtavat välillä epäonnistumisiin ja välillä onnistumisiin. Tekijöillä pitää olla mahdollisuus epäonnistua ja mennä välillä vähän liian pitkälle, kauas rajoista, jotta löydetään jotain uutta ja mielenkiintoista ja saadaan vaikuttavaa taidetta aikaiseksi. Mielestäni on äärimmäisen tärkeitä, että kulttuurin tuki muuttuisi vielä laajemmaksi ja rikkaammaksi. Vaihtoehtoja enemmän, mistä voisi saada jotain tukea.”

Tatu Pohjavirta

animaattori, animaatio-ohjaaja, Helsinki

Itse toivoisin hartaasti sitä, että tiede ja tutkimus saisivat jatkossa enemmän rahaa, sillä tieteen ja tutkimuksen avulla tätä maata pystytään nostamaan uudelleen jaloilleen.”

Vesa Vanhalakka

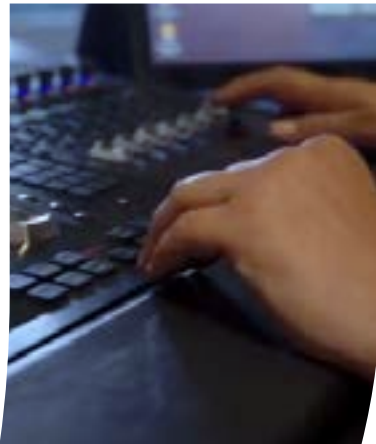
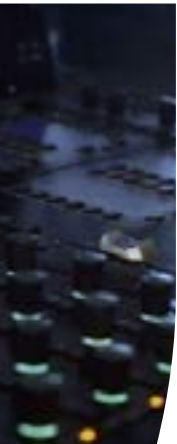
tiedetoimittaja, Tampere

Toivon enemmän pitkäjänteistä tukea taiteilijoille jotka pumpaavat ja jalostavat alkuvoimaamme maailmalla.”

Jukka Kiviniemi

muusikko, Kirkkonummi

Loisin tukijärjestelmän nuorille popmusiikin tekijöille. Tuottajille, esiintyjille, säveltäjille ja sanoittajille. Kannustimia alalle ei ole todellakaan tarpeeksi ja monet lahjakkuudet eivät koskaan saa mahdollisuutta keskittyä tekemiseen täysillä. Tukisysteemi olisi monivuotinen, että saa kehittää taitojaan ilman välitöntä painetta kaupallisesta menestyksestä.”

Samae Koskinen

laulun tekijä, Helsinki

Toivoisin vapaitten ryhmien tukea harkittaessa mahdollisuutta pitkäjänteisempiin jaksoihin, jolloin esimerkiksi uusien teosten tilaamiseen ja niiden tuottamiseen olisi varmuus useamman vuoden ajan. Tämä parantaisi esimerkiksi pienten oopperayhdistysten valmiutta työllistää ja kehittää.”

Atso Almila

kapellimestari, säveltäjä, professori, Kuopio

...viedä sitä suomalaista osaamista myös ulkomaille. Se, kun sitä ei tueta tällä hetkellä johtaa siihen, että kaikki kirjoittaa lauluja suomeksi, koska se on ainoa tapa, millä Suomessa voi pärjätä. Kukaan ei oikein voi ottaa riskejä. Jos siihen olisi joku tukijärjestelmä, niin se olisi kieltämättä tosi kivaa.”

Roope Salminen

muusikko, Helsinki

Verotusratkaisut ja muu lainsäädäntö

Verotuksellisilla ratkaisuilla voidaan piristää ja vahvistaa luovaa alaa. Oikeilla toimenpiteillä alalle saadaan uusia työpaikkoja – ja toisaalta kuluttajille uusia elämyksiä sisältöjen muodossa.

”Muuttakaa arvonlisäverolain 45. pykälää niin, että esittävä taiteilijatoiminta tulisi 10 %:n suuruisen arvonlisäveron alaiseksi. Keikkailevien bändien mahdollisuus vähentää maksamansa alv:t omassa verotuksessaan virkistäisi elävän musiikin kenttää. Siellä huseeraa nykyään ihan varteenotettava määrä ammatti-ihmisiä elantonsa perässä. Samalla he tietysti tarjoavat kulttuurikansallemme uusia elämyksiä.”

Matti Toivonen
toimittaja, ex-poppari, Helsinki

”Pienyrittämisestä huomattavasti helpompaa. Luoville aloille esim. bändit, dj:t jne. alv-vähennysoikeus.”

Mikael Ikäläinen
DJ, radioääni

”Rahankeräyslain uudistaminen niin, että luovien alojen hankkeisiin olisi helpompi kerätä yksityistä rahoitusta.”

Riikka Kämppe
toimitusjohtaja

”Toivon, että 100 v Suomi sijoittaisi luovien alojen voitot alan kehittämiseen, eli menestyvistä toimista ei verotettaisi, jos sijoittaa voiton oman toiminnan kehittämiseen. Tämä vahvistaisi alaa terveellä tavalla! Näin saamme entistä paremmin tuotettuja sisältöjä kaikille niin kotomaassamme kuin kaukomailla!”

Juha Virekoski
lehtori, media-ala, av-tuottaja

Tekijänoikeudet

Tekijänoikeudet merkitsevät tekijöille sekä oikeutta päättää, missä heidän teoksiaan käytetään että mahdollisuutta ansaita elantonsa työllään. Oikeuksista halutaan huolehtia ja pitää kiinni.

Minulle itselleni laulavana lauluntekijänä eläkettä ei ole, eikä tule kertymään kovinkaan paljoa. Laulujeni tekijänoikeuksien suoja-aika on 70 vuotta kuolemani jälkeen. Toiveeni on se, että olisi mahdollista saada kuolemanjälkeisten 70 vuoden tekijänoikeuskorvauksia eläkkeenä jo elinaikana. Vähän niin kuin käänteistä asuntolainaa.”

Jukka Takalo
muusikko

Meille musiikintekijöille on hirveän tärkeätä, että työstä saadaan korvaus, ja sitä varten Suomessa on hieno tekijänoikeussysteemi, joka edesauttaa sitä, että meillä taiteilijoilla on jonkinlainen kontrolli, miten meidän musiikkia käytetään ja kuka sitä kuuntelee ja että tehdystä työstä saadaan korvaus.”

Petri Somer
säveltäjä, lauluntekijä, muusikko,
Helsinki

Rahaa pitää suunnata tekijöille. Nykyään jo erilaiset apurahat ja tekijänoikeusjärjestöt ovat hyviä ja toimivia systeemejä. Niitä on syytä tukea. Lisäksi pitää huolehtia, etteivät tekijänoikeudet karkaa ulkomaille minkään suuryrityksen omaisuudeksi.”

Tapani Bagge
kirjailija, Hämeenlinna

Pitää huolehtia,
etteivät
tekijänoikeudet
karkaa
ulkomaille
minkään
suuryrityksen
omaisuudeksi.

Yhteistyö muiden alojen ammattilaisten kanssa

Luovan alan tekijät haluavat keskittyä omaan tekemiseensä ja kaipaavat apua muun muassa markkinoinnissa.

Ideoita ja osaamista tässä maassa riittää, mutta aina se osaava ja luova ihminen ei hallitse markkinointia. Suomen markkinat ovat myös monesti liian pienet. Tarvittaisiin verkosto, joka kokoaisi luovia ammattilaisia ja markkinoinnin osaajia yhteen.”

Riitta Tiihonen

ent. biokemisti, graafinen suunnittelija, Helsinki

Toivoisin kovasti, että internetin aikakautenakin muistettaisiin, että kuvilla ja teksteillä on tekijänsä. Sisältöjä hyödyntävät mielellään kaikki, mutta itse tekijä tuntuu välillä olevan se ainoa joka ei työstään saisi hyötyä. Loistavaa olisi myös, jos tekijä voisi keskittyä työhönsä eikä oheistoimintoihin. Markkinointi, yritystoiminta ynnä muu eivät ole useimpien taiteilijoiden ydinosamista, eikä yhden ihmisen aika edes riitä kaikkeen. Esimerkiksi urheilussa pidetään valmentajan ja urheiluseuran tukea aivan olennaisena tekijänä urheilijan menestykselle. Miten taiteilijoita voisi parhaiten tukea, auttaa heitä kehittymään ja mahdollistaa keskittyminen itse asiaan, eli tekemiseen?”

Timo Kokkila

sarjakuvantekijä, Tampere

Luovan alan koulutus

Koulutuksen merkitys nähdään luovalla alalla tärkeäksi. Luovan alan koulutuksen vähentäminen ja koulujen lakkauttaminen on helppoa, mutta pidemmällä tähtäimellä alaa ja yhteiskuntaa kuihduttavaa.

Näen luovien alojen ammattilaisuuden tosi tärkeänä Suomelle kansallisen identiteetin ja kansallisen kulttuurin kannalta. Se, mitä voi toivoa, tulevaisuudessakin on, että koulutustaso pysyy tai kohenee ja, että näille ammattilaisille löytyy töitä.”

Tapani Parm
tv-ohjaaja, Helsinki

Pidän meidän alalle tärkeänä apurahajärjestelmän ylläpitoa ja tietysti parantamistakin. Kirjastojen arvon merkitystä, lasten lukutaidon vaalimista ja korkeatasoista koulutusta pidän tärkeänä. Ja sitä, että koulutus mitoitetaan työllisyystilanteen mukaan.”

Liisa Kallio
kuvittaja, Helsinki

Kyllä ne olosuhteet taiteilijoilla paranisivat, ettei leikattaisi taidekouluilta esimerkiksi määrärahoja tai lopetettaisi kouluja. Monella taidekoululla on pitkät perinteet. Kankaanpään taidekoulu perustettiin vuonna -65. Se on tavallaan helppo lopettaa, mutta sitten sitä ei saa kovin helposti takaisin. Se on ollut rikastava tekijä Suomen taidekentälle, että ainoa vaihtoehto ei ole Kuvataideakatemia.”

Viljami Heinonen
taidemaalari, Tampere

Luovuus ja suvaitsevaisuus

Luovuus ja innovaatio vaativat erilaisten ihmisten ja tahojen rohkeaa yhteistyötä. Kannustan käytännön tekoihin: johtajille diginatiiveja mentoriksi, tubettajat opettamaan poliitikkoja vlogaamaan, alle kolmekymppiset mukaan johtoryhmiin ja päättäviin elimiin. Tulevaisuus vaatii yhteistyökykyä, nöyryyttä ja uteliaisuutta.”

Risto Kuulasmaa

CEO & Co-Founder, Tubecon

Toivon, että suomalaisessa luonnossa säilyy aarniometsiä, ojittamattomia soita, puhtaita järviä, laajoja erämaita tulevaisuudessakin. Ne ovat paitsi äärimmäisen tärkeitä luonnon monimuotoisuudelle, myös jatkuvia innoituksen lähteitä. Kuten jo **Jean Sibelius, Pekka Halonen, Akseli Gallen-Kallela, Juhani Aho** tiesivät erämaisista kolkista inspiraatiota saadessaan.”

Jouni Laaksonen

tietokirjailija, Kuhmo

Johtajille
diginatiiveja
mentoriksi
ja tubettajat
opettamaan
poliitikkoja
vlogaamaan.

Toivon, että suomalaisessa luonnossa säilyy aarniometsiä.

”

Toivon, että 100-vuotias Suomi kasvaisi vieläkin avoimemmaksi niin, että jokaisella olisi täällä helppo ja hyvä olla sellaisena, kun on. Toivon, että Suomi oppii vieläkin paremmin kuuntelemaan, vahvistumaan ja kasvamaan vanhetessaan. Toivon suvaitsevaisuutta, rakkautta, avoimuutta ja rohkeutta.”

Leo Stillman
muusikko

”

Toivon, että Suomessa ymmärretään ja kunnioitetaan erilaisuutta. Vain siinä on voimaa.”

Elina Lepomäki
kansanedustaja

Toivon tulevaisuudessa tilaa mahdollisimman erilaisille tekijöille ja teoksille. Ajattelen, että Suomi ansaitsee ja tarvitsee moniäänisyyttä.”

Laura Birn
näyttelijä

Toivon koko kulttuurialan puolesta, että päättäjillä olisi tarpeeksi rohkeutta ja urheutta siihen, että päätöksiä voitaisiin tehdä muutenkin kuin Excel-taulukon perusteella tai sen, mitä viivan alle jää. Koska, jos me luovutaan meidän kulttuurisesta perinnöstä ja tarinankerronnasta, niin me luovutaan myös ihmisyydestä.”

Sari Aaltonen
elokuvaaja, Lohja

Kiitämme kaikkia, jotka mahdollistavat luovan alan olemassaolon ja kehittämisen. Kiitos kaikille Luova100:ssa mukana olleille ja toiveensa esittäneille tahoille ja henkilöille.

Luova100 on tekijänoikeusjärjestö Kopioston 100-vuotiasta Suomea juhlistava hanke.

PIDETÄÄN
SUOMI
LUOVANA!

LUOVA
100

www.luova100.fi

KOPIOSTO
TEKIJÄNOIKEUSJÄRJESTÖ

www.kopiosto.fi